

О.В. Слободяник

*Інститут інформаційних технологій і засобів навчання
Національної академії педагогічних наук України*

УКРАЇНСЬКІ СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Анотація. В статті розглянуто можливість використання українських соціальних мереж в навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу. На базі соціальних мереж вчителями активно створюються і розвиваються віртуальні спільноти для організації та керівництва навчального процесу або самостійної діяльності з конкретної дисципліни. Зазначено, що дослідницька діяльність учнів в соціальній мережі організовується в невеликих групах. Тут досить зручно розміщувати завдання для самостійного опрацювання або для спільної роботи над проектом. В результаті такої взаємодії в групі та самостійної індивідуальної роботи учні мають можливість глибше вивчити матеріал, спробувати застосувати набуті знання в проектній діяльності, додати посилання на інші сайти, які містять матеріали з даної тематики. Відмічено, що в соціальних мережах є безліч можливостей для організації «перевернутого навчання», яке останнім часом набуває популярності та використання діяльнісного методу.

Ключові слова. Електронна соціальна мережа, навчальний процес, загальноосвітній навчальний заклад, патріотичне виховання

Вступ. У Концепції нової української школи, зокрема у «формулі нової школи» зазначено, що «...наскрізне застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі та управлінні закладами освіти і системою освіти має стати інструментом забезпечення успіху нової української школи. Запровадження ІКТ в освітній галузі має перейти від одноразових проектів у системний процес, який охоплює всі види діяльності. ІКТ суттєво розширяють можливості педагога, оптимізують управлінські процеси, таким чином формуючи в учня важливі для нашого сторіччя технологічні компетентності» [2]

Аналіз досліджень. В останні роки провідні вітчизняні та зарубіжні науковці багато уваги приділяють впровадженню нових інформаційно-комунікаційних технологій в навчальний процес загальноосвітніх та вищих навчальних закладів. Великої популярності в навчанні набувають соціальні мережі. Дослідженням ролі і значення соціальних мереж в освіті займалися Т. Архіпова, Р. Гуревич, Ю. Дюлічева, С. Івашнова,

С. Крібель, Г. Кучаковська, Н. Малишева, О. Мнацаканян, Є. Патаракін, О. Пінчук, Н. Тверезовська та ін. В. Биков, Т. Гергей, Б. Гершунський, М. Жалдак, В. Монахов, Н. Морзе, В. Фрейман, С. Сисоєва, Ю. Рамський, М. Овчіннікова усвоїх дослідженнях роблять акцент на доцільності використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі. Роль та напрям використання соціальних мереж в навчальному процесі досліджують Золотухин С.А., Клименко О.А., Ломакин Д.С., Павліченко Е.Н., Фещенко А.В..

Використання електронних соціальних мереж у навчальному процесі, як стверджує Н. Тверезовська, значно підвищує інтерес до самостійної позааудиторної роботи шляхом «інтеграції навчально-методичних матеріалів у соціальні мережі» [9, с.3].

На думку О. Пінчук, «використання електронних соціальних мереж в освіті може мати синергічний ефект, пов'язаний, зокрема, з тим, що комбіноване використання кількох взаємоузгоджених педагогічних стратегій виявляється кориснішим, аніж ізольоване впровадження якоїсь однієї» [1]

Постановка проблеми. У сучасному освітньому середовищі все більшу роль відіграють засоби і технології інформаційно-комунікаційних мереж (ІКМ), зокрема Інтернет, які надають суб'єктам навчального процесу широкий спектр нових можливостей, доповнюючи освітню взаємодію різними видами мережних комунікацій, побудованих на основі багатоканальності, інтерактивності, мультимедійності мережних засобів. Все це свідчить про зміну інформаційних умов протікання освітнього процесу і здійснення педагогічної діяльності. [8, С.189-195] Діяльність вчителя в такому середовищі передбачає вихід за рамки традиційної дидактики, оскільки «в електронному середовищі взаємодій актуалізуються нові моделі діяльності, трансформуються методи навчання, з'являються специфічні прийоми» [4, С.189]. На практиці ж, на жаль, поширена ситуація, «коли викладач, освоївши окремі інформаційні технології, в тому числі мережні, успішно використовує їх для вирішення часткових завдань навчального процесу, наприклад, автоматизованої перевірки знань,

мультимедійного супроводу лекцій, забезпечення віддаленого доступу до навчальних матеріалів і т.п[5].

Мета статті. Розглянути і довести можливість використання електронних соціальних мереж в навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Соціальні мережі займають ліву частку нашого життя і стали невід'ємною його частиною, адже там усі рівні і в людей зникає страх порушити соціальні норми та табу. Психологи стверджують, коли людина поширює думки, навіть чужі, у електронних соціальних мережах (ЕСМ), то отримує підбадьорення і коментарі однодумців. Раніше ми аналізували і використовували в роботі та навчанні лише іноземні соціальні мережі, наприклад, на базі соціальних мереж, таких як: Connect, Facebook, Faces.com, Вконтакті, Однокласники вчителями активно створюються і розвиваються віртуальні спільноти для організації та керівництва навчального процесу або самостійної діяльності з конкретної дисципліни. Але в світлі останніх подій (блокування, прослуховування, хакерські атаки та ін..) все більшої популярності набувають українські ЕСМ, проте жодна з них, поки що, не входить в десятку найпопулярніших сервісів. Проаналізуємо деякі з них.

ЕСМ «Це Україна» - перша українська мережа, яка має сучасний, зручний, звичний дизайн. Для реєстрації необхідно ім'я, прізвище, дату народження. Адміністратори акцентують увагу на тому, що весь трафік сайту шифрується за допомогою протоколу SSL, що виключає можливість такого виду хакерської атаки як "Maninthemiddle" (прослуховування трафіку) [<https://ц.укр.>], але водночас зазначають, що існує можливість входу через ЕСМ «ВК», що ставить під сумнів її безпечність. З іншого боку така функція дає можливість перенесення накопиченого контенту з ВК. Ми розглядаємо можливість використання сервісів ЕСМ, як засобів навчання, тому в першу чергу вони мають бути безпечними.

В Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді зазначено, що «...потрібні нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму

як почуття і як базової якості особистості...» [3], то чому б не використати соціальну мережу, як один із засобів патріотичного виховання. В цьому контексті доречно застосувати ЕСМ «Всі тут» (рис. 1)[<http://vsitut.com/>] - мережа для знайомства патріотів України. Спілкування на стіні, створення сторінок за інтересами, публікація блогів, форум, галерея. Реєстрація на ресурсі потребує мінімальних зусиль та даних - ім'я, прізвище, а також ім'я англійською мовою, поштова електронна адреса. Приємний дизайн, можливість виходу до інших ЕСМ (н-д, Facebook, Yahoo, Twitterта ін..) та створення оголошень, пошуку подій, проведення вікторин, опитувань, анкетувань, створення особистої бази знань та багато інших можливостей.

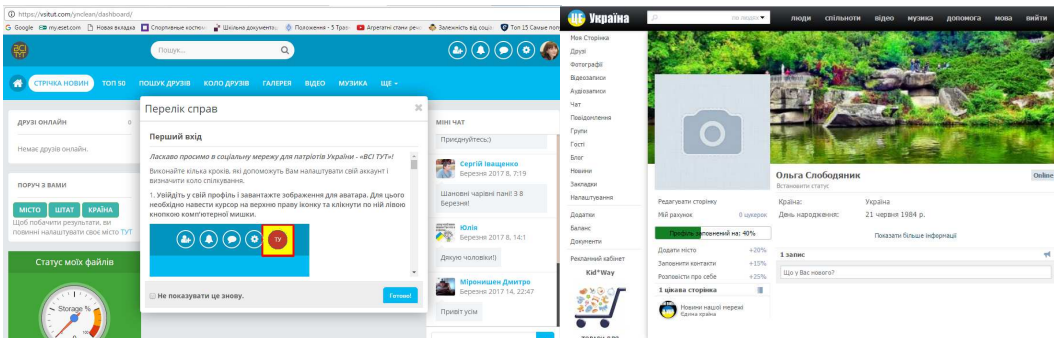

Рис. 1.Інтерфейс ЕСМ «Всі тут»Рис. 2 Інтерфейс ЕСМ «Це Україна»

Ще один просякнутий патріотизмом портал «Українці» — соцмережа (рис.3), заснована на початку 2009 року, яка допомагає українцям по всьому світу тримати зв'язок., тут доволі просто зареєструватися і немає особливих відмін від звичних соцмереж. Ідеологія сату: популяризація української мови, культури, звичаїв.

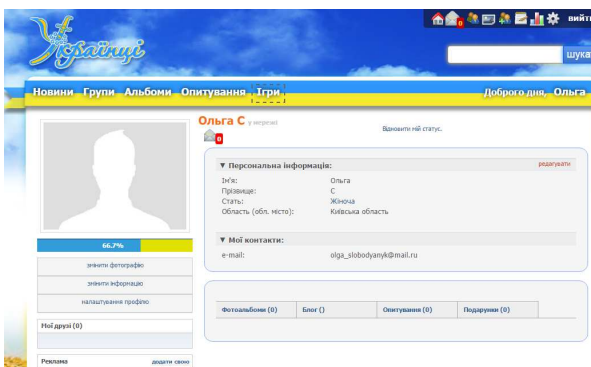

Рис. 3. Інтерфейс ЕСМ «Українці»

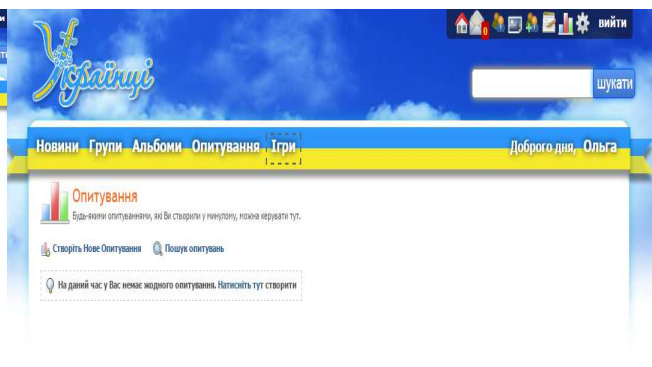

Рис.4 Опитувальник ЕСМ «Українці»

Особливої уваги у даній ЕСМ заслуговує можливість створювати та проводити опитування (рис.4)

Українська соціальна мережа «FamalyUA» [<http://famalyua.com/login.php>] – активна, зручний інтерфейс, можливість створення спільнот, фото-, відео-, аудіо альбомів.

Такі ЕСМ, як «Друзі» [<http://druzi.org.ua>], «Укрфейс» [<http://ukrface.com.ua>] (рис.5) потребують підтримки Javascript і Cookies та завантаження браузерів Opera, Safari, GoogleChrome, MozillaFirefox. - проект створений для об'єднання і спілкування українців. Тут обіцяють щоденне оновлення функцій. Для реєстрації необхідно зазначити ім'я, прізвище, електронну пошту, дату народження, країну проживання.

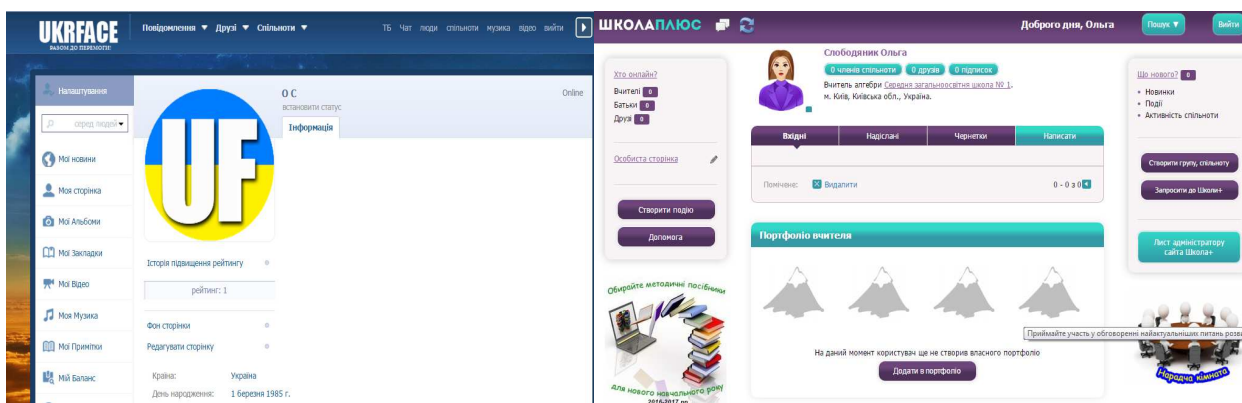

Рис. 5.Інтерфейс ЕСМ «UKRFACE»Рис.6. Інтерфейс ЕСМ «Школа+»

Проте, на нашу думку, особливої уваги заслуговує ЕСМ «Школа+» (рис.6) [<http://schoolplusnet.com/>] - сервіс створено видавничою групою «Основа» для навчального процесу, який дає можливість писати повідомлення батькам учнів та відповідати на їхні запитання у зручний час, розміщувати оголошення про заходи, екскурсії, свята та інше, обговорювати будь-які питання онлайн. Крім того, цей сервіс є чудовим засобом комунікації вчителів з колегами.

Як зазначають розробники сервісу, сучасні технології роблять наше життя комфортнішим, простішим, точнішим. І гріх не скористатися цими дарами технічного прогресу, особливо в такій непростій і тонкій сфері, як взаємодія вчителів і батьків [<http://schoolplusnet.com/page/about/>]. Чому саме «Школа+»? Адже більшість вчителів та батьків мають акаунти в популярних соціальних мережах, таких як Facebook, Вконтакті, Однокласники, LinkedIn і т.д. чи мають встановлені додатки для миттєвого обміну повідомленнями та здійснення безкоштовних дзвінків (н-д, Viber). По-перше, цей портал створено спеціально

для потреб освіти. Сервіс має колонку «Новин», де розміщуються і постійно оновлюються актуальні новини в сфері освіти, що дає можливість вчителю, який і так достатньо завантажений підготовкою до навчального процесу, бути в курсі подій. Зокрема, в цій колонці є інформація щодо міжнародного співробітництва, конкурсів, ЗНО, ДПА, зміст нових документів, інформація про стан здоров'я учнів та ін.. По-друге, рубрика «Статті» містить багато методичних рекомендацій, що стосуються не тільки навчального процесу, а й позакласної роботи та самоосвіти. Ось деякі з них: методика проведення уроків з використанням мультимедійних та інтерактивних технологій, особливості роботи вчителя з гіперактивними учнями середнього шкільного віку, фізкультхвилинка та рухавки на уроці, п'ять кроків до дитячих сердець або поради молодому вчителю, що таке шкільний семінар та як його провести та багато іншого. Тут молоді вчителі можуть знайти відповіді на запитання, які виникають на перших порах роботи в загальноосвітньому навчальному закладі. Наведено безліч порад щодо організації дослідницької роботи учнів (правила написання рефератів, етапи проведення наукових робіт,) та деякі рекомендації з практичної психології для створення комфортних умов праці в класі.

По-третє, цікавим елементом є «нарадча кімната», де адміністратори проводять опитування щодо змін в системі освіти, кожен може підтримати ту чи іншу думку шляхом голосування. Крім того, кожен бажаючий має можливість створити своє власне голосування чи анкетування. Крім того, можна завантажити відеоролик для його подальшого обговорення. В «кімнаті відпочинку» розміщено безкоштовні ігри для релаксації, в які можна пограти в онлайн-режимі.

По-четверте, в цій ЕСМ вбудовано «панель подарунків», але це не звичні стікери і наклейки, які ніякої користі не приносять, а розробки виховних заходів та відкритих уроків, що завжди знадобляться в навчально-виховному процесі. Наприклад, конспект виховного заходу «Я – громадянин України», «Україно – моя рідна країно» і т.п.. Ще одним приємним моментом в цій ЕСМ є

наявність електронного сповіщення на зареєстровану електронну пошту про новини в будь-якому тематичному банері.

Дослідницька діяльність учнів в соціальній мережі організовується в невеликих групах. Тут досить зручно розміщувати завдання для самостійного опрацювання або для спільної роботи над проектом. В результаті спільної взаємодії між собою та самостійної індивідуальної роботи учні мають можливість глибше вивчити матеріал, спробувати застосувати набуті знання в проектній діяльності, додати посилання на інші сайти, які містять матеріали з даної тематики. [7, С.50-57]

Висновки та перспективи подальших досліджень. Українські соціальні мережі мають не менші можливості, ніж зарубіжні, тому їх варто використовувати в навчальному процесі ЗНЗ. Недоліком українських ЕСМ є недостатня їх популярність. Не можна сказати, що вони зовсім позбавлені певних недоліків, але разом з тим зроблені з любов'ю до своїх користувачів і пропонують цікавий функціонал [10].

Список використаних джерел:

1. Електронні соціальні мережі як інструменти сучасного навчального середовища: глосарій / [Ю.М. Богачков, О.Ю. Буров, Н.П.Деметієвська та ін.]; за заг. ред. О.П. Пінчук. – ІТЗН НАПН України, 2015. – 34 с.
2. Концепція нової української школи [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczyia.pdf>
3. Наказ МОН України від 16.06.2015 № 641 "Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах" Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4068>
4. Носкова Т.Н. Педагогическая сущность виртуальной образовательной среды / Т.Н. Носкова // Известия РГПУ им. А.И Герцена. 2014. №167, С. 183-194,
5. Носкова Т.Н., Павлова Т.Б. Векторы изменений деятельности педагога в сетевой образовательной среде вуза / Т.Н. Носкова, Т.Б. Павлова // Педагогика и психология образования. 2011. №3 С. 39-49
6. Слободяник О.В. Реалізація методу проектів засобами соціальних мереж // Інформаційні технології і засоби навчання. [Електронний ресурс].- Том 56 №6. ІТЗН НАПН України. -2016.-С. 30-39 . Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/83/showToc>
7. Слободяник О.В. Соціальні мережі як засіб організації самостійної діяльності учнів // Наукові записки. – Випуск 9.- Серія: Проблеми методики фізико-математичної і

- технологічної освіти. Частина 2. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім.В.Винниченка, 2016. – 310с. – С.50-57
8. Соколюк О.М. Діяльність вчителя в інформаційно-освітньому середовищі навчання старшокласників з використанням мережних соціальних сервісів / О.М. Соколюк // Наукові записки. – Випуск 10. – Серія: Проблеми методики фізико - математичної і технологічної освіти. Частина 1. – Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2016 – 238 с., С.189-195
  9. Тверезовська Н. Т. Роль і місце соціальних мереж у формуванні освітньо-інформаційного середовища аграрних університетів / Н. Т. Тверезовська, С. М. Мигович // Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія. Філософія. – 2012. – Вип. 175 (3). – С. 291–298., с.3
  10. Українські соціальні мережі. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://usm.pp.ua/>

Olga Slobodyanyk

*Institute of Information Technologies and Learning Tools
National Academy of Educational Sciences of Ukraine*

UKRAINIAN SOCIAL NETWORKS IN THE EDUCATIONAL PROCESS

***Annotation:** The article describes the use of the Ukrainian social networks in educational process of General educational institutions. On the basis of social networking teachers are actively created and developed a virtual community for the organization and management of the educational process or independent activity in the specific discipline. Noted that research students in the social network is organized in small groups. Here, it is convenient to place tasks for independent work or for collaborative work on the project. As a result of such group interaction and individual work, students have the opportunity to learn the material, try to apply this knowledge in design activities and add links to other sites containing materials on the subject. It is noted that in social networks there are many opportunities for "flipped learning" which is lately gaining popularity and use of the activity method.*

***Key words.** Electronic social network, the learning process, General school, Patriotic education*

Слободяник Ольга Владимировна

Институт информационных технологий и средств обучения НАПН Украины

УКРАИНСКИЕ СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ В УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

***Аннотация.** В статье рассмотрена возможность использования украинских социальных сетей в учебно-воспитательном процессе общеобразовательного учебного заведения. На базе социальных сетей учителями активно создаются и развиваются виртуальные сообщества для организации и руководства учебного процесса или самостоятельной деятельности по конкретной дисциплине. Отмечено, что исследовательская деятельность учащихся в социальной сети организуется в небольших группах. Здесь достаточно удобно размещать задания для самостоятельной работы или для совместной работы над проектом. В результате такого взаимодействия в группе и самостоятельной индивидуальной работы ученики имеют возможность глубже изучить материал, попробовать применить полученные знания в проектной деятельности,*

добавить ссылки на другие сайты, содержащие материалы по данной тематике. Отмечено, что в социальных сетях есть множество возможностей для организации «перевернутого обучения», которое в последнее время приобретает популярность и использование деятельностного метода.

Ключевые слова. Электронная социальная сеть, учебный процесс, общеобразовательное учебное заведение, патриотическое воспитание

Відомості про авторів:

Слободяник Ольга Володимирівна – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу технологій відкритого навчального середовища Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України

Коло наукових інтересів: використання сервісів соціальних мереж у навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу.